

Широко затворени очи

ВСС демонстрира пълна незаинтересованост за случайното разпределение на делата

30-07-2013; категория: данните говорят; автор: Галина Гиргинова;

Търсене...

Всеки, който притежава „малко съобразителност“ и достъп до системата за случайно разпределение на делата (по думите на Христо Иванов, програмен директор на БИПИ б. а.), би могъл да манипулира софтуера за случаен подбор, с която работят 95% от съдилищата в България, без това да оставя следи. Това е извод от независимия доклад от проверката на сигурността на системата за случаен подбор на съдиите във Върховния административен съд и Софийския градски съд (системата Law choice), извършена от Българския институт за правни инициативи (БИПИ). Докладът, който предизвика сериозно напрежение във Висшия съдебен съвет (ВСС), бе представен в края на април. Оттогава досега (вече 3 месеца) органът, който управлява съдебната власт, не предприема никакви мерки за решаване на един от основните проблеми на правосъдието, който създава възможности за корупция и не гарантира честен процес на гражданите по делата (доколкото всяка от страните няма сигурност, че съдията е определен случайно, а не под невидимото давление на другата страна). Нещо повече – кадровиците всячески се опитват да negliжират темата дори с цената на това нелепо да бламират собствените си проверки за случайното разпределение на делата в съдилищата (виж [тук](#)) и да проточват във времето реалните действия, които могат да спрат порочната практика.

Доказателство за горното твърдение можем да намерим в измъчената дискусия по време на петъчното заседание на съвета от миналата седмица, на което кадровиците обсъждат „мерките, които ВСС следва да приема в изпълнение на ангажмента си за усъвършенстване на системата за случайния подбор на делата“. Три месеца след оповестяването на първия официален документ – на БИПИ, ВСС има на разположение няколко такива анализа – доклад за ВКС, ВАС, СГС, доклади на две неправителствени организации – БИПИ и Център НПО – Разград, както и доклад, изготвен от съдии от ВКС за случайното разпределение на делата в петте апелативни съдилища в страната. Във всички тези доклади са направени стряскащи констатации, които водят до извода, че съществуват множество вратички, с които може да се избегне задължителният случаен подбор на съдиите. Няма как да не си помислим, че в демократична държава подобни анализи биха били основание за извънредно заседание на ВСС в почивните дни още през първата седмица след разкритията, за да се защити авторитета на съда и да се заслужи доверието на гражданите. В случая ВСС разполага и с немалко актове на Инспектората към съвета, в които директно са посочени начините за избор на конкретен съдия (виж [тук](#)).

Въпреки това предложенията на членовете на двете комисии, които анализират проблема – Комисията за професионална квалификация, ИТ и статистика и Комисията за предотвратяване и утановяване на конфликт на интереси и

взаимодействие с ИВСС, са повече от стандартни – сформирани на работни групи, инструкции, пожелателно заменяне на софтуерната програма, с която се разпределят делата, за в бъдеще. Източници на “Съдебни репортажи” от съвета обясниха, че до внасяне на точката за обсъждане се стигнало заради натиск и напомняне от страна на Европейската комисия, че ВСС е поел ангажимент по темата за случайния подбор. С други думи дори след три месеца на кадровиците не им е дошло „от вътре” да разгледат въпроса, но и Европейската комисия не може да ги мотивира за ефективни и бързи мерки. Значението на тази неадекватност (да наречем бездействието с най-мекия евфемизъм) рефлектира в това, че хората трябва да имат доверие единствено в почтеността на председателите на съдилища, когато разчитат да им се падне съд, определен наистина случайно от компютъра, а не под човешко давление. Само един злободневен пример – ако е вярно, че тази седмица прокуратурата ще внася обвинението на бившия министър Цветан Цветанов в СГС, то тогава и прокуратурата, и самият подсъдим ще трябва да разчитат, че ръководството на съда няма да се меси при разпределението по нито един от много възможни начини нито в интерес на държавното обвинение (като се определи суров или зависим от прокуратурата съдия), нито в интерес на Цветанов, нито в трети интерес – политически, икономически или друг вид криминален.

Решение без значение

В краткия стенографски протокол от петъчното заседание можем да видим как е официализирана дискусиата и решенията по нея. ВСС:

- „Приема като своя стратегическа цел създаването и използването на единна и централизирана електронна система за случайния подбор на преписките и делата.
- „Приема проекта на Инструкция за разпределение на делата в съдилищата, съобразно случайния принцип по чл. 9 от ЗСВ, предложена от КПКИТС и одобрена на съвместното заседание на КПКИТС И КПУКИИВСС. Проектът на Инструкция да бъде публикуван на Интернет страницата на ВСС, за изразяване на становища от органите на съдебната власт и неправителствените организации, чрез Гражданския съвет към ВСС, в срок до 30.09.2013 г.”
- „Създава работна група, която да обсъди техническите, финансовите и другите административно-организационни проблеми в съдилищата, при стриктно спазване на изискването за пълно съхранение на информацията по чл. 9 в съществуващите софтуерни продукти и предложи възможни варианти за тяхното усъвършенстване, с цел максимално унифициране, защитимост и сигурност, до въвеждането на единния програмен продукт”.

Или на не бюрократичен език – решението на проблема със случайното разпределение си остава само стратегическа цел, планира се в бъдеще ВСС да заплати за създаването на нов софтуерен продукт, който да разпределя делата, а единствената реална стъпка, на която се решава съветът, е създаване на работна група, която да анализира кой от съществуващите вече продукти е най-надежен, за да бъде внедрен във всички съдилища до създаването на новата програма. Срок за представяне на анализа няма. Това на практика означава, че работната група не се влияе от фактора време и би могла да проточи работата си безкрайно. И още – така записано решението дава повод за сериозни притеснения. В крайна сметка членовете на работната група биха могли да стигнат до извод, че не съществува начин за прехвърляне на данните от един на друг софтуер, а създаването на новата програма, както вече казахме, е „стратегическа цел” извън времето.

Решението на ВСС може да бъде определено като тъпчене на едно място или „дръж статуквото”, защото от години е известно коя система е най-надежда. Софтуерът АСУД се ползва във Върховния касационен съд и още няколко съдилища и според анализите, за разлика от най-разпространения LawChoice (приложим тъкмо във важните за всяка власт ВАС и СГС), дава сериозни гаранции срещу злоупотреби. Недоумение буди и фактът, че членовете на комисиите излизат с предложения в случайното разпределение да участват съдии и служебни служители, въпреки че неправителственият сектор и съсловните организации, които от години настояват за решение на въпроса, нееднократно са настоявали човешкият фактор в случайният

подбор да бъде сведен до положение, в което няма значение.

За нежеланието съветът веднъж завинаги да „приключи” със съмнения за манипулации говори и фактът, че кадровиците старателно избягват да се занимават и с проблема как се формират съставите в съдилищата. На заседанието в петък едва шестима от членовете на ВСС гласуват за предложението на Калин Калпакчиев работната група да изготви анализ и да предложени мерки за унифициране на правилата за формиране на съдебни състави. За да се мотивира Калпакчиев посочва констатациите, че във ВКС и ВАС практиката е различна – във ВАС на случаен подбор подлежи само съдията-докладчик по делото (останалите 4-ма от 5-мата съдии, т.е. мнозинството се определя по волята на председателя или заместниците му), а във ВКС съставите са определени предварително, а разпределянето на съдиите от отделенията не зависи от председателя, а от общото събрание на всички съдии.

Бездействие с предистория

Индикации, че съветът ще продължи да си затваря очите за възможността за манипулации на случайния подбор имаше още през април. Тогава Комисията за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси и взаимодействие с ИВСС влезе на проверка във ВАС. Комисията, заедно с две неправителствени организации, стигна до извода, че софтуерът във ВАС може да се заобикаля, а конкретни дела – да се разпределят по няколко пъти на съдии-докладчици, докато се падне правилният или пък чрез процентите за натовареност на съдиите да се елиминират някои при компютърния подбор.

Както „Съдебни репортажи” писа, почти при половината от проверените дела са установени отклонения. Проверяващият екип е констатира, че част от членовете на съдебните състави се сменят в рамките дори на едно дело. От комисията са забелязали, че някои от делата са разпределени цели два месеца след датата на образуване им. Става въпрос за процеси, следени от медиите – заради участието на бившата зам.-председателка на ВАС и неуспяла кандидатка за конституционен съдия Венета Марковска, или за т.нар. екологични дела.

Проверката предизвика безпрецедентен скандал по време на едно от заседанията на ВСС, след като председателят на ВАС Георги Колев обвини Комисията, председателствана от Незабравка Стоева, в тенденциозност и некомпетентност. Веднага след това близкият до ексвътрешния министър Цветанов – Колев напусна заседанието, като тръшна вратата след себе си. В добавка членовете на съвета подхванаха безпрецедентна атака срещу Незабравка Стоева и се възмутиха от участието на НПО-та в проверката. Така се стигна до бламиране на проверката, а ВСС отмени собственото си решение за провеждането й.

1 коментар

Pingback: [Софийският апелативен съд без административен ръководител | Съдебни репортажи](#)

Вашият коментар

Автор:

E-mail адрес:

Вашият коментар: